

Hva er Riksantikvarens tanker om vern og tekniske løsninger?

Ikke nødvendigvis et spørsmål med et enkelt svar...

....men noen ting er sikkert:

- Det finnes ikke fasitsvar. Hver situasjon er unik selv om det kan være likhetstrekk
- Arbeidet krever TID
- Vi ser at gode forprosjekter tuftet på riktig og utfyllende informasjon blir utslagsgivende. De legger grunnlaget for vurderingene som må gjøres og til syvende og sist hva som skal utføres
- Arbeidet krever smidighet fra alle parter

Verdien av middelalder-materiale er opplest og vedtatt, men hva vi gjør med materialer av nyere dato er ikke like avklart.

Er all teglstein bevaringsverdig?
Eller er det et offersjikt?

Er det greit med et litt rufsete uttrykk så lenge det er strukturelt trygt?

Hvilke tidsperspektiver skal vi tenke i?

Kan mørtel alltid ofres?

Hvordan snakker vi om autenticitet?

Vennlig hilsen

Ulf Holmene (e.f.)
seksjonssjef

Morten Stige

Riksantikvaren

Dronningens gate 13

Postboks 8196 Dep, 0034 Oslo

Telefon: 22 94 04 00 Telefaks: 22 94 04 04 E-post: riksantikvaren@ra.no

RIKSANTIKVAREN

Mandal kirke

Norges største trekirke (?)

Arkitekt: Jørgen Gerhard
Løser

Innviet i 1821

Klassisisme

Utmurt bindingsverk med
innvendig puss

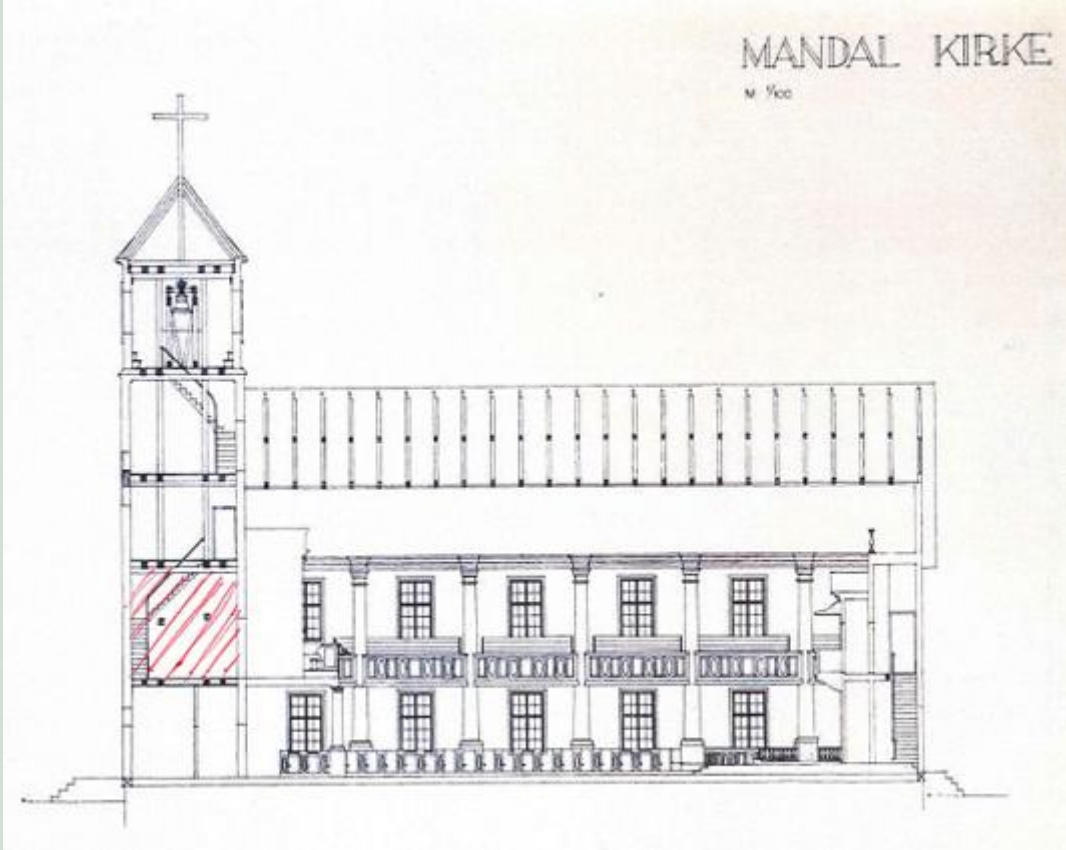
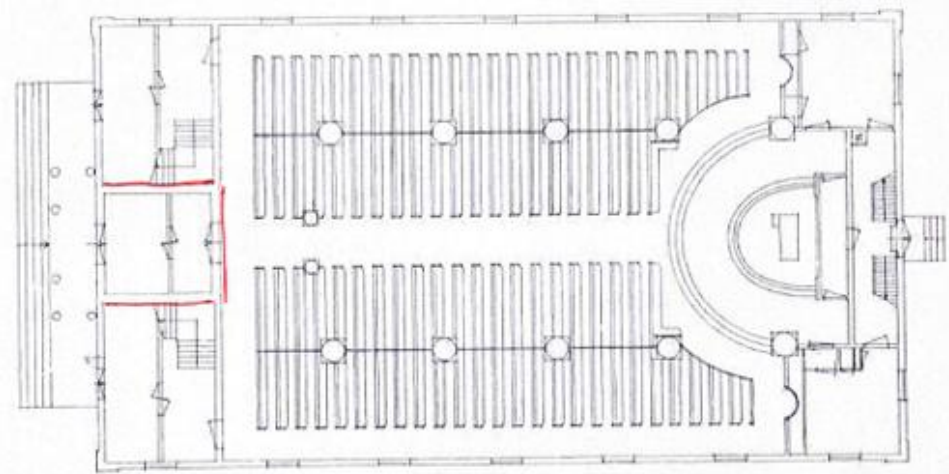
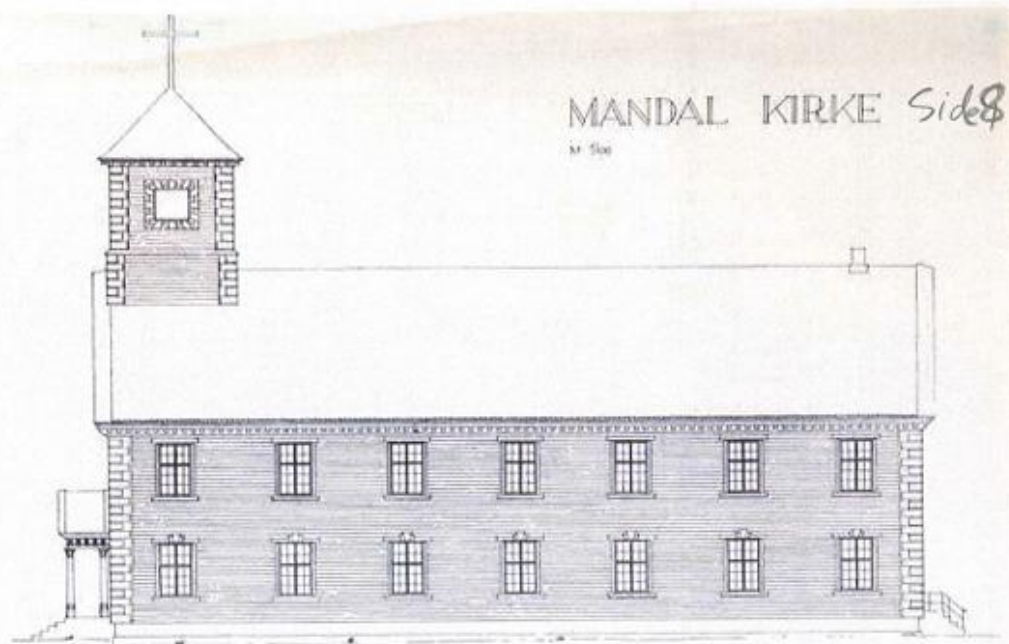
1800 sitteplasser

Foto: Ukjent/Riksantikvaren

Foto: Riksantikvaren

Innvendig er kirkens publikumsarealer pusset mens kirken utvendig er kledd med liggende panel og mye detaljering i tre, som «hjørnekvadre» osv.

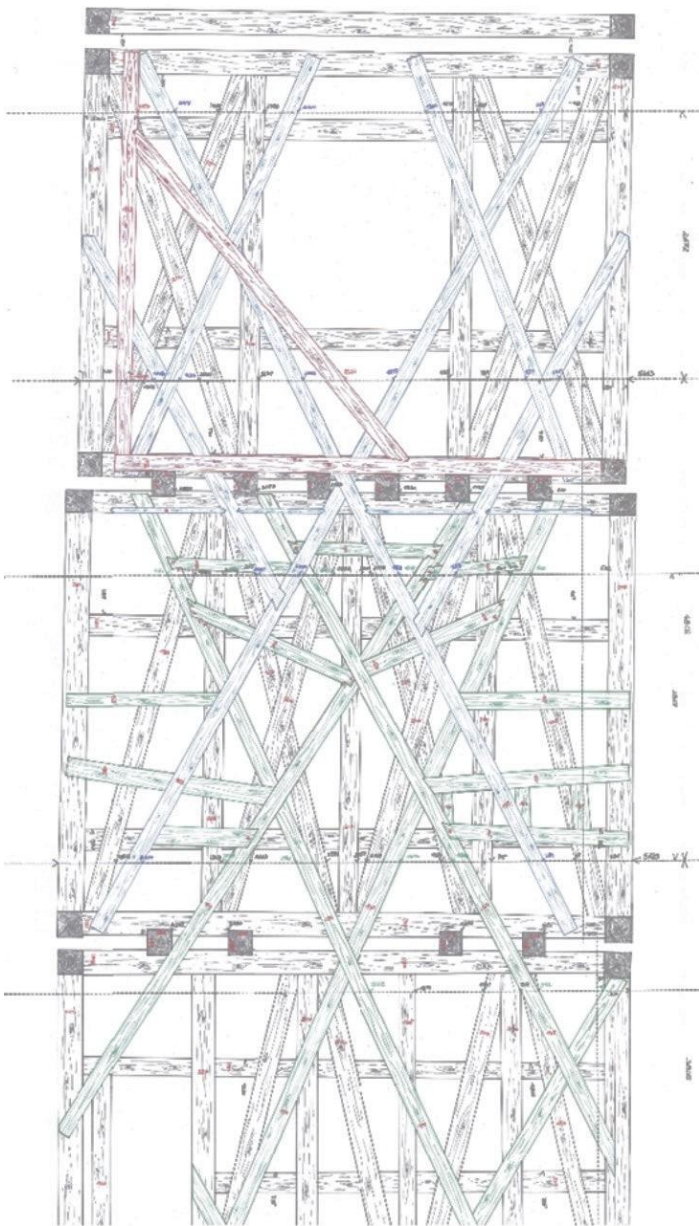

Rundt 2012/13 oppdaget de lokalt at bindingsverkkonstruksjonen i tårnet var råteskadet med angrep av hussopp, men omfanget ble overveldende ettersom de tok ut teglsteinen mellom bindingsverkkonstruksjonen

Foto: Riksantikvaren

Oppriss utarbeidet av Multiconsult viser en temmelig kompleks konstruksjon. Fra arkivalia fremgikk det at byggingen dro ut i tid og at kirken ble tatt i bruk med kirkeklokker før ferdigstillelse. Ringing med klokkene kan ha ført til svingninger i den ikke utmurte tårnkonstruksjonen. De må derfor ha vurdert at den regelmessige og symmetriske konstruksjonen var for ustabil, og avstivet den med kraftige skråbånd som ble innfelt både på utsiden og innsiden av tårnkonstruksjonen.

Mye tyder på at tårnet slik det sto, var blitt forsterket minst én, sannsynligvis to ganger i løpet av byggeperioden, før utmuring og pussing av tårnet. Disse skråbåndene var lange, gikk over to etasjer og var noe mer uregelmessig plassert.

Tårnet var så dårlig på grunn av hussopp at det måtte ned i sin helhet. Spørsmålet ble da om den originale konstruksjonen skulle kopieres, eller om man kunne stå friere.

En del av skråstiverne på tårnet ble vurdert som unødvendige og/eller plassert på en ulogisk måte sett fra et statisk synspunkt.

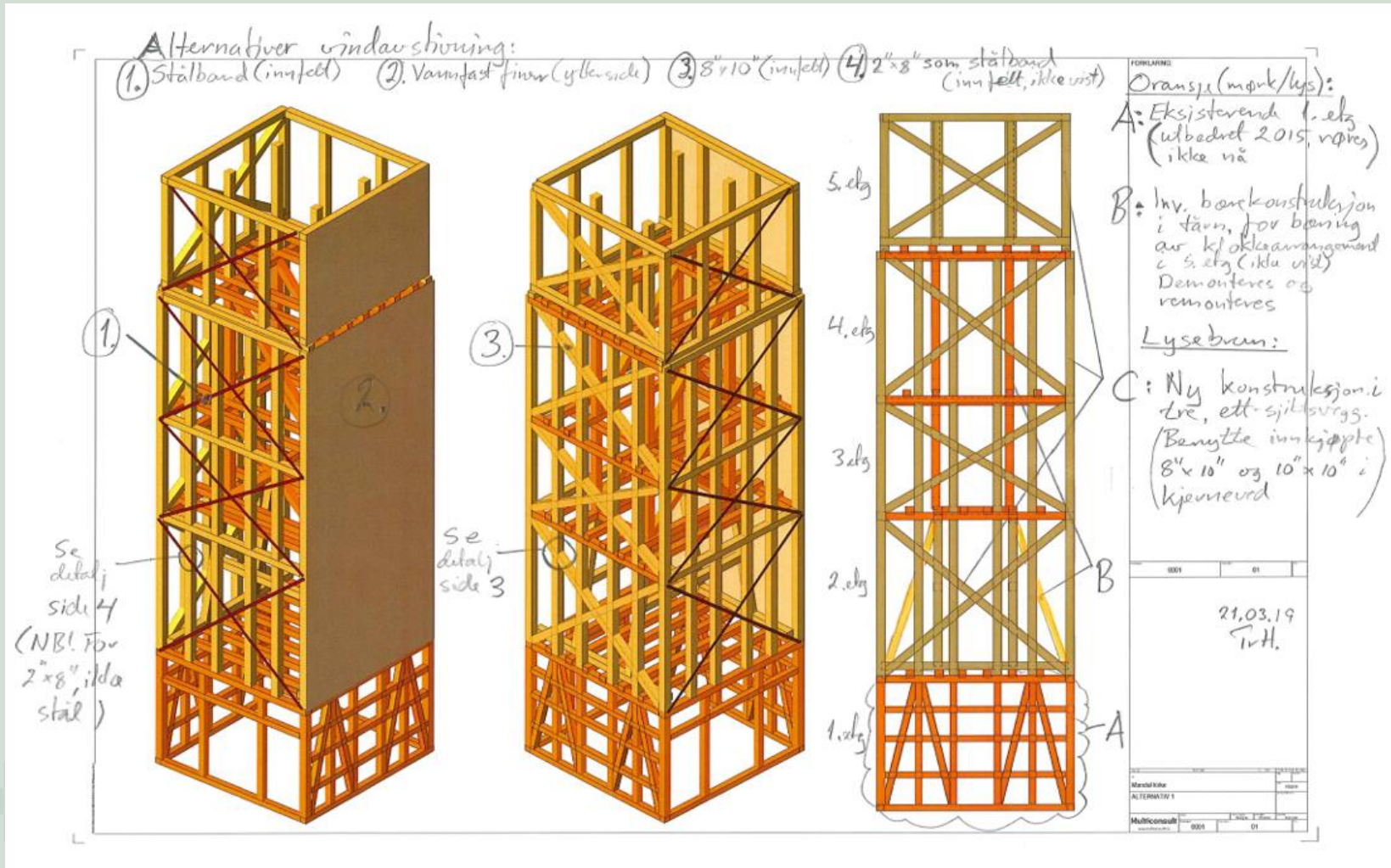

Foto: Hege Sejnæs Eilertsen/

Riksantikvaren

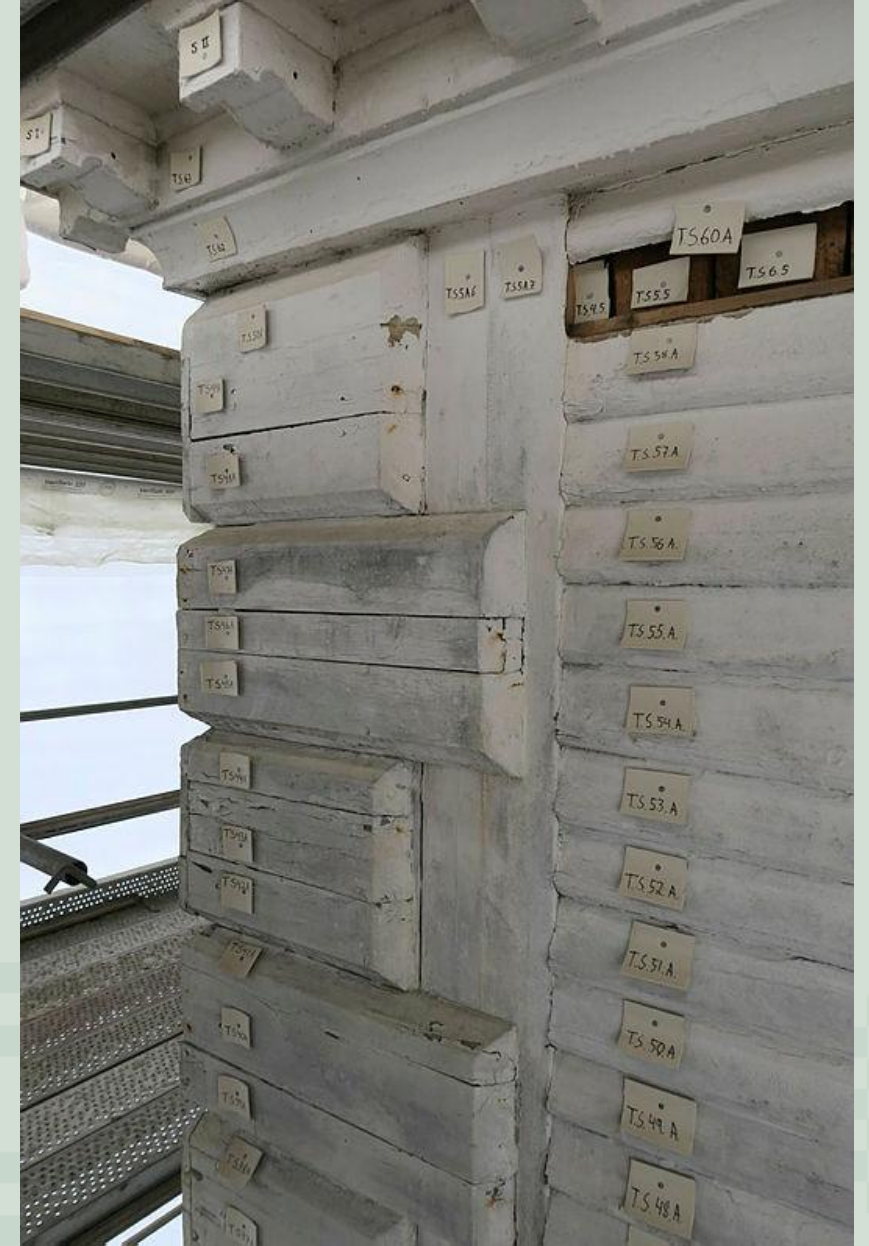
Den «usynlige» konstruksjonen ble ikke vurdert som en vesentlig verdi ved kirken i dette tilfellet, gitt kompleksiteten i oppbyggingen og fordi alle materialer, i alle fall trematerialene, måtte bli nye. Tårnet ble vurdert mer som en rekonstruksjon enn en reparasjon.

Samlet sett anså RA at det var særlige grunner til å akseptere en gjenoppbygging av tårnet i Mandal kirke som foreslått av Multiconsult, det vil si en forenklet konstruksjon i grovt bindingsverk. Tiltaket ville ikke medføre endringer av kirkens eksteriør og områder som benyttes av menighet og besøkende i kirka.

Alle delene av tårnet ble merket for gjenbruk av alt som kunne gjenoppføres før hele tårnet ble plukket ned

Snåsa kirke

Den eldste delen av kirka er bygd på 1200-tallet.

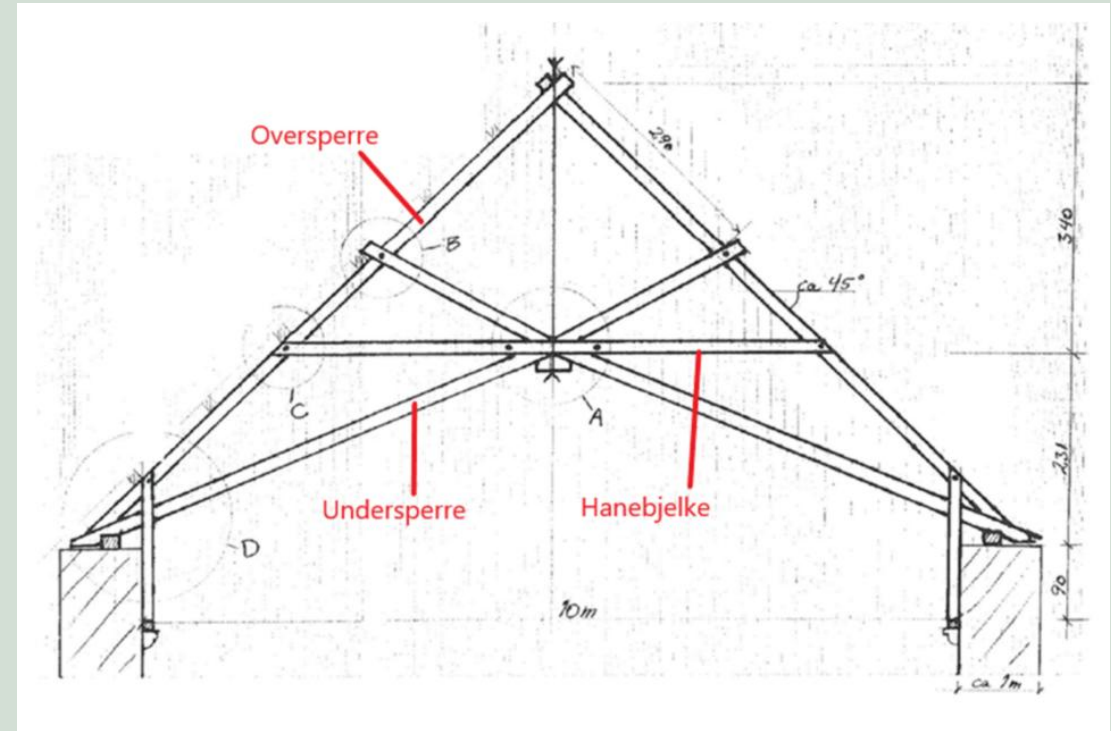
Kirka ble sterkt ombygget og utvidet til korskirke i nygotisk stil i 1869-70.

Ombyggingen ble tegnet av Carl Julius Bergstrøm

I 2009 ble sperrebind nr 2 i kirken skadet for første gang og kirken ble stengt.

I 2010 ble sperrebindet sikret med stag som er knyttet sammen med mønet oppe på loftet.

I 2021 ble det oppdaget nye skader i samme sperrebind og kirken ble stengt på nytt.

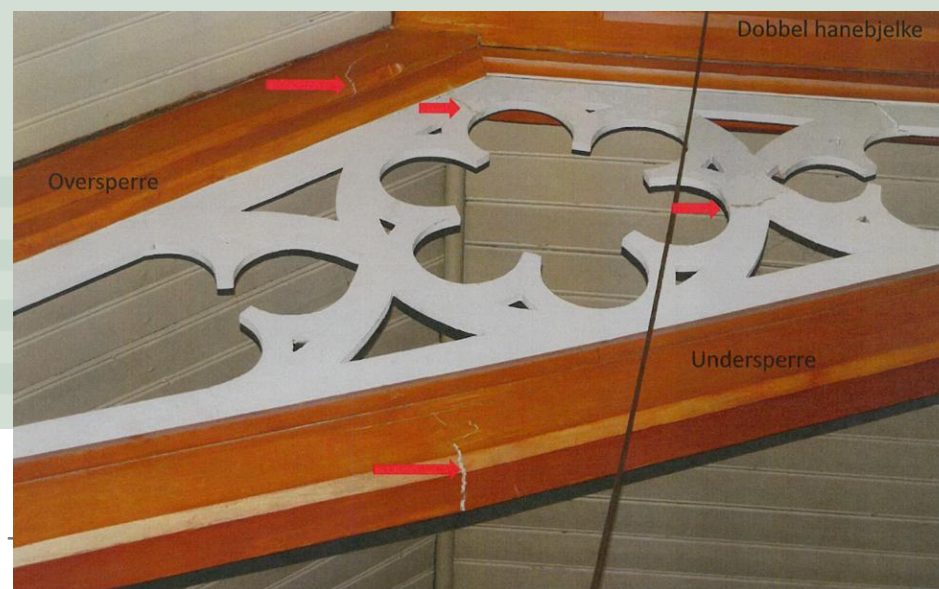

Kirkebyggdatabasen © Jiri Havran

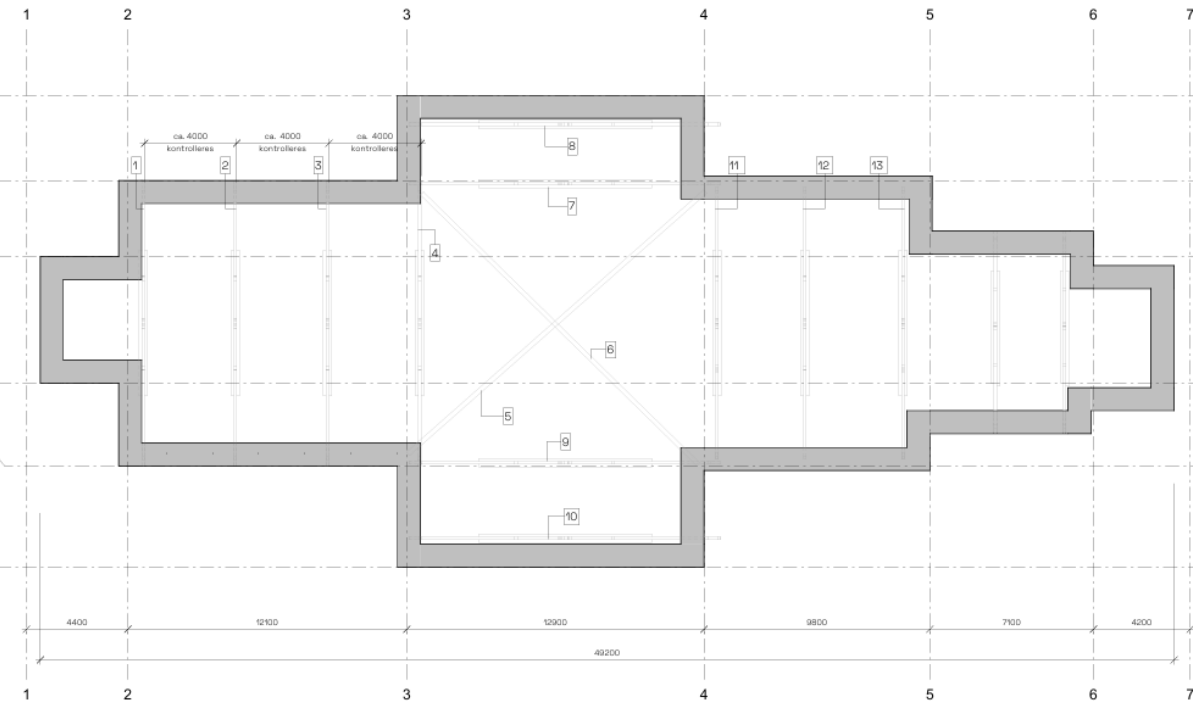

Utglidninger i 2 knutepunkt i sperrebind 2

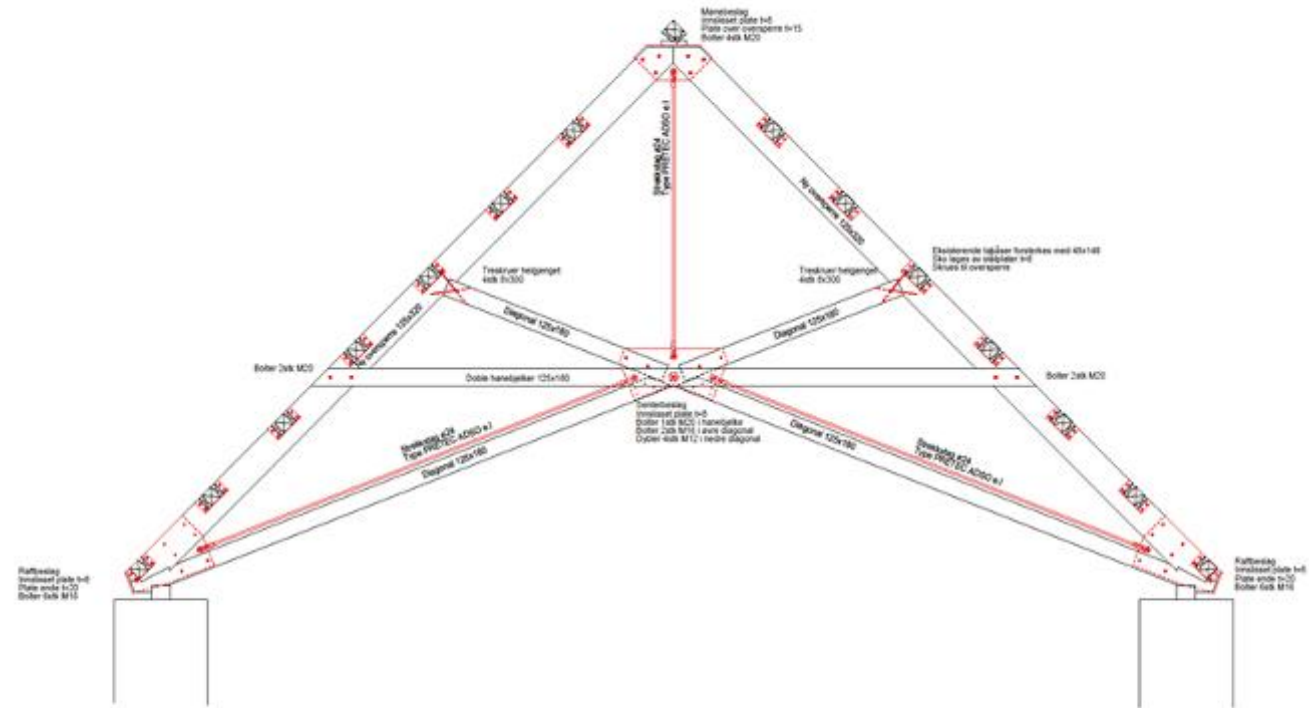

KOMPETENT - SAMFUNNSENGASJERT -

TEGVINGEN ER PRINSIPELL , OG ALLE MÅL ER OMTRENTLIGE

SPERREPLAN PRINSIPP
1:100

I Snåsa kommune er det kun 1 kirke. I løpet av 11 år hadde kirken blitt stengt to ganger på grunn av skader i den samme takstolen.

På bakgrunn av flere hensyn som skulle ivaretas ble en løsning med mange deltiltak godkjent.

Riksantikvarens mandat er å legge til rette for god forvaltning som gir best mulig ivaretagelse av kulturminnene våre. Men vi har også et samfunnsansvar, og ofte innebærer det pragmatisme i tilnærmingen. Uansett krever arbeid med kulturminner håndtøm og hver situasjon må vurderes mer eller mindre isolert.

Takk for oss!